

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Diff. I. Explicatur primus Modus noscendi dicta futura in causa prout
operatura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

rorum in causa libera, secundum entitatem spectata. *His premissis*

DICENDUM est. In causis liberis prout operaturis, alii loquuntur, prout proximè dispositis, & completis ad operandum antecedenter ad operationem etiam conditionatam, sciri posse consensum conditionatum liberum. Quod in causa libera possit nosci secuturitus effectus, docuit ex Nostri Molina 1. p. q. 14. a. 13. d. 14. Concl. 1. Bellarm. lib. 4. de gratia & lib. arbitr. cap. 15. ad finem. Granadus tr. 3. in hunc art. d. 4. S. 4. Becanus 1. p. cap. 10. q. 7. Valenc. hic d. 1. q. 14. p. 5. §. 2. Verba ejus sunt; Ex hoc præcise quod Deus cognoscit certò causam contingentem proximè jam determinari ad efficiendum aliquem effectum, & à nullà prorsus alia causâ impediri, certò etiam cognoscit effectum contingentem futurum. Vasquez hic d. 65. cap. 4. videtur ambigüe loqui. Sed d. 67. num. 22. consensus cogniti certitudinem refert in ipsam vocationem, dicitque sub illa vocatione nosci arbitrium illi vocatione consensurum: Vide eundem 1. 2. d. 189. cap. 14. à num. 115. ubi cum afferuisset notitiam eorum in sua præsentialitate, subdit, ut etiam, inquit, concedam ipsa futura in proxima causa ab eo (supple Deo) cognosci. Hanc etiam sententiam videtur sufficienter innuere Falsolus q. 14. à 13. num. 517. Par autem est ratio de futuris absolutis, quàm de conditionatis, si in causa noscuntur.

TOTA difficultas in hoc est. Quid sit, & unde habeatur illa formalitas, causæ prout operaturæ? causæ prout proximè dispositæ ad operandum?

DIFFICULTAS I.

Explicatur primus modus noscendi dicta futura, in causa prout operaturæ.

DIVINUS Intellectus noscendo effectum conditionatum, hoc ipso noscit causam illius; noscere autem causam illius, est noscere illam causam prius causaturam, quàm quæ causavit; noscere autem prius causaturam, est noscere causam operaturam: hæc enim synonyma sunt; noscere autem prius operaturam causam, est noscere causam, quin adhuc in seipso, jam positus attingatur effectus: quia autem est impossibile noscere causam operaturam antecedenter ad notitiam effectus jam positi, quin hoc ipso noscatur effectus jam ponendus, fit ut pro illo priori, in quo attingitur causa operaturæ, simul etiam pro illo priori attingatur effectus.

Imaginemur v. g. quod detur Correctio in Divina notitia, noscat Deus effectum conditionatum, primò, non noscendo illius causam; deberet postea Deus dicere: Prius est causa illius, prius illam debeo noscere. Rursus prius est causam esse causaturam, quàm causasse; Ergo

prius debeo noscere illam causaturam; causaturæ autem pro illo priori non posset nosci, quin attingatur effectus. Ubi ut vides formalitas hæc causæ prout operaturæ est formalitas metaphysica, quam noster Intellectus non format ordinariè nisi revolvendo suam cognitionem, & post præsuppositam cognitionem effectus, ad quam ut jam dixi, revolutionem non tenetur Deus, immo tenetur ad oppositum. Potest etiam dici, illam formalitatem prout operaturæ causæ, oriri ex determinatione ipsius causæ, quæ circumstantionetur negatione alius determinationis, & quæ determinatio, non quidem præcedit semper re ante ipsam volitionem, præcedit tamen semper formalitate, noscibilitate, &c. *Hæc explicatio.*

PROBATUR 1. Prius est causam esse causaturam sub conditione, quàm effectum causatum sub conditione; Ergo per prius noscitur causa prout causaturæ, quàm effectus causatus: universaliter enim causa, prior est suo effectui; subsumo, sed pro illo priori, quo cognoscitur causaturæ causa, ante notitiam effectus in se, cognoscitur effectus: hoc ipso enim non cognoscetur causa ut causaturæ, si non cognoscetur effectus; Ergo effectus nosci potest in causa etiam conditionatus, priusquam noscatur in se. Idem sic proponitur, vel possum antecuturitionem effectus etiam conditionatam, formare conceptum causæ, sub hac formalitate prout operaturæ, vel non possum. Si non possum, cur non? & si ex effectui agnosco causam, cur ex effectui operato, non possum per prius formare formalitatem operaturæ; Si autem possum formare conceptum causæ sub formalitate operaturæ, & quidem antecedenter ante operationem, ergo possum etiam antecedenter ante operationem jam attingere operationem; quia non possum attingere formalitatem ut operaturæ, sine effectui. Quia verò dixi, hanc formalitatem prout operaturæ, desumi ab ipsa etiam determinatione causæ, quæ saltem ratione antecedit ipsam volitionem, fit ut per illam salvetur libertas; Si enim per illam volitionem conditionatam salvatur libertas, quomodo non salvabitur per determinationem, quæ ratione nostra, antecedit ipsam volitionem conditionatam.

PROBATUR 2. Ponamus in re non informatum Deum scientia conditionata, ponamus deinde eundem informati illa scientia, & demum si conditio sit implenda, informati eundem scientia visionis: quod autem dicitur de reali successione, pone illam non nisi per rationem, secundum prioritatem, & posterioritatem signorum, pone ergo antecedenter ante scientiam conditionatam Deum enuntiare: Cum hoc auxilio si daretur, viderem illum consensurum conditionatè, vel hanc aliam; Non viderem illum conditionatè consensurum: ex his duabus propo-

propositionibus utpote contradictoriis, alterutra debet esse vera. Pone rursus, pro statu conditionato dari ipsum consensum conditionatum, eo casu illa affirmativa antecedens statum conditionatum esset vera; esset enim conformis obiecto, & tamen importaret scientiam effectus, ante prævisam secuturitionem ipsius effectus conditionati in se; Ergo antecedenter ante illam secuturitionem, jam nosceretur effectus, sed non in se, quia hic cognoscitur in secundo signo; Ergo in causa prout operatur.

PROBATUR 3. Si aliquid est in causa libera constituta plenè in actu primo, antecedenter ad ipsam operationem, manenteque libera in sensu composito, quo cognito & ex vi cuius cogniti, possit intellectus ferre iudicium, & verè affirmare, quod causa illa non solum sit inclinata ad operandum, sed etiam actu operabitur, in tali causa noscit Deus effectum liberum etiam quoad eventum; sed ita est in præsentia. Quod ipsum probatur, quia removetur ab illa negatio operaturitatis, ita ut falsum sit dicere, effectus non erit, idque antecedenter ad ipsam futuritionem conditionatam; quod illud ipsum sic probatur. Quo posito in causa libera non progreditur effectus, hoc debet poni ad complementum actus primi, adeoque antecedenter ad operationem conditionatè secuturam; quia antecedenter debet habere omne id, quod est requiritum ut operetur. Sed nisi causa libera determinetur magis ad operandum quam non operandum non progreditur effectus, ergo &c. Tum quia si non rectè explicaretur modus noscendi futura in causa prout operatur; idè non rectè explicaretur; quia hoc ipsum, quod est illam esse operaturam, desumitur ab ipso conditionato effectus; sed hoc etiam concessio non probatur intentum; quia ratio Relationis Paternitatis desumitur ex suppositione termini, qui est Entitas geniti; & tamen hoc non obstat Paternitas, non quidem sub formalitate Relationis, sub formalitate tamen Patris in quantum ille est principium & causa, est prior filiatione; eò quod hanc posterioritatem desumibilem ex Entitate filii, evehat ad prioritatem, ratio causæ. Ergo etiam cum causa operatur sub formalitate principii, sit causa operationis conditionatæ, sub hac formalitate, habet rationem prioris. Tum, quia causæ unitæ simul & collectivè sumptæ, non sunt priores ratione ipso toto: sic enim sumptæ non causantur totum, nec videtur esse ulla prioritas inter animal & rationale simul sumpta, & inter hominem; Ergo etiam cum causa quæ operatur, sit genita, dicens Entitatem auxilii, & connotans operationem conditionatam; Si hæc simul sumatur, non habebunt rationem prioris præ causa prout operatur; & tamen ad ostendendum, & salvandam formalitatem causæ, est necesse ex hoc titulo prioritatem illi tribuere.

RESPONDEBIS 1. Correlativa simul esse natura & cognitione, consequenter not prius nosci causam causaturam quam effectum.

CONTRA. Tum, quia inde sequeretur falsò dicere oppositos, quod primò v. g. voluntas militandi noscatur in sui suppositione, æque enim primò deberet nosci in causa. Tum, quia quamvis Correlativa sub formalitate Correlativorum, non habent rationem prioris natura, & prioris cognitione, tamen Correlativa materialiter & entitative spectata, possunt habere rationem prioris; unde tritum illud principium; Causa est prior suo effectui. Tum, quia ad illud dictum, quod assumit responsio verificandum, sufficit, ut hic sit sensus: Impossibile est cognoscere unum, quin cognoscatur aliud, & quod Correlativa saltem in Creatis quæ talia non sunt productiva; inde autem nihil sequitur contra nostrum intentum.

RESPONDEBIS 2. Prius quidem esse causam causaturam absolute, quam effectum, sed non prius causaturam causam liberam infallibiliter determinatè ante effectum etiam conditionatam.

CONTRA est. Tum, quia supposita illa determinatione circumstantionata præcipuè negatione determinationis in oppositum, & accepta sub formalitate quæ operaturæ, importat omnino infallibilitatem causandi salva libertate, ut prædiximus. Tum, quia non minus necessitas potest determinare sibi effectum, quam etiam potest libertas ex suppositione domini, & suæ determinationis, quæ ut dixi, saltem ratione, antecedit ipsam volitionem conditionatam. Tum, quia si potest proficisci in statu absoluto effectus liber à causa infallibiliter operatur, eò quod in ipsa potentia ponatur posse operari, & non operari, cur ratione ejusdem tituli inferius adhuc explicandi, non poterit idem facere antecedenter ad statum conditionatum?

OBJICITUR 1. Si ponatur, quod in ipsa causa noscatur secuturitio consensus etiam conditionati, jam esset inutilis notitia ejusdem in se.

RESPOND. Sicut potest Deus optimè noscere absoluta in causis necessariis, & in seipsis; sic poterit bene & conditionata; præcipuè vero, quia in se habent aliquam noscibilitatem, quam noscibilitatem non habent in causis; nam in causis ita noscuntur, ut quamvis noscantur futura, noscantur posse non esse futura; Jam autem in seipsis ita noscuntur, ut non noscantur aliter, quam ut futura, indeterminatio enim li qua est in effectui illo, derivatur à causis.

OBJICITUR 2. Esse inexplicabile, quid sit in causa illa antecedenter ad conditionatam operationem, quod sit medium determinatè noscendi ipsam secuturitionem conditionatam antecedenter ante eandem.

RESPONSUM jam est, esse ipsam formalitatem metaphysicam causæ ut operaturæ, quæ ratione

R. P.
H. MŁOD
IANOWSKI
Tbm. A. e. Z.
D. VI

tione nostrâ antecedit ipsam operationem conditionatam; esse item ipsam determinationem causæ, quæ saltem ratione nostrâ, antecedit ipsam secuturitionem effectus, ad quas prioritates advertit Deus, cui alias tribuitur vis æquivalenter præscindendi, & ad tales formalitates attendendi.

INSTABIS. Saltem nondum explicatur: An secuturitio conditionata antecederet ad sui suppositionem in se, cognoscibilis in causâ, cognoscatur in voluntate proximè disposita, an in auxilio?

RESPONDETUR. Secundum hanc explicationem potius in voluntate, ad quam spectat se determinare, licet cum proportionato sibi adiutorio.

INSTABIS 2. Saltem non explicari; quantâ hæc sit infallibilitas? An scilicet sit solum moralis? qualem videtur innuisse S. Aug. l. 1. ad Simpl. q. 2.

RESPONDETUR. Nos ostendere infallibilitatem metaphysicam: formalitas enim causæ operaturæ, quæ talis, quod sit operatura, importat id infallibilitatem metaphysicam, qualem infallibilitatem est necesse ostendere, ut ostendatur major efficacia Divinæ voluntatis.

OBJICITUR 3. Positâ illâ determinatione, quæ ratione antecedit, ipsam volitionem conditionatam, adhuc est indifferentia ne fiat. Ergo determinatè non noscitur secuturitio.

RESPONDET. Esse illic indifferentiam, ne fiat secundum hoc, quia posset fieri, & non fieri; sed non esse indifferentiam quæ neget, ipsam secuturitionem, de quo infra. Quo etiam modo solvi debet argumentum, quod proponit Amicus hic d. 12. n. 108.

INSTAT. Falsolus q. 14. n. 113. Implicat ut aliquid sit infallibiliter operaturum, & tamen habeat potentiam ad operari & non operari; operari enim fallibiliter nihil aliud esse potest, quàm operari cum potentia ad non operandum; Ergo à contrario operari infallibiliter est operari sine potentia ad non operandum.

RESPONDETUR. Arg. hoc si in terminis accipiat, contrariatur communi conceptui de gratia efficaci, de qua dicitur, quod possit operari & non operari, infallibiliter sit operatura. Directè autem ad argumentum negatur Ant. & probationi ejus consequentia: nam quamvis fallibilitas bene ita explicaretur, certè tamen infallibilitas potest aliunde haberi, & non à negatione potentie ad non operandum, sed ab ipsa v. g. determinatione libera, quæ ratione antecedit effectum conditionatum, & à formalitate operaturæ in principio, quod potest operari & non operari, & tamen quod in quantum est operaturum, non sit nisi operaturum.

DIFFICULTAS II.

Proponitur secundus modus noscendi dicta conditionata in excessu supra oppositum.

PROpono hic modum noscendi futura conditionata libera in causâ, ad mentem Magistri meorum Magistrorum, Prioris Laurentii Pikarski viri Aristotelici ingenii, quam etiam sententiam pluribus innuit Vasq. sed inter alia hic d. 98. cap. 6. & 7. quam etiam docuit Driedo, Ruardus, citarique solet etiam Malderus. Sed Driedonem immeritò citari ostendit Suar. lib. 8. de grat. cap. 52.

PRÆMITTI 1. potest, *Animi inductionem v. g. ad militandum stare in illuminatione ex parte intellectus, & suavitatem ex parte voluntatis; quod etiam licet in dissimili ordine & materia innuit Aug. lib. 1. ad Simpl. q. 2. Locus incipit: Tunc solum voluntas movetur ad fidem. Similia habet Aug. in Psal. explicans illud; Bonitatem, & disciplinam, & scientiam. Nihil ergo (inquit) aliud dictum existimo suavitatem fecisti cum servo tuo, nisi fecisti ut me delectaret bonum: quando enim delectat bonum magnum, Dei donum est. &c. & inferius, Qui jam dixerat, suavitatem fecisti cum servo tuo, quomodo dicit suavitatem doce me? nisi ut ei gratia Dei magis magisque abundet, vel innotescat dulcedine bonitatis. Ubi ut vides, gratiam refert in innotescentiam, & in dulcedinem: Inferius inquit; Cum ergo facit Deus suavitatem, id est, cui propitius inspirat boni delectationem, atque ut aptius id explicem, cui donatur à Deo Charitas Dei &c. instanter orare debet. Ubi gratiam conversionis & infusionis charitatis tribuit inspirationi, & delectationi. lib. 2. de peccator. meritis c. 19. Cum autem ab illo illius adiutorium deprecatur, ad faciendum perficiendamque iustitiam, quid aliud deprecatur, quàm ut aperiat quod latebat? & suave fiat quod non delectabat. En omnia relata in latentem notitiam & in suavitatem. Lib. ad Simp. Quæst. 2. Quis autem animo amplectitur aliquid quod eum non delectat? Aut quis habet potestatem ut vel occurrat, quod eum delectare possit, vel delectet cum occurrerit. Cum ergo nos ea delectant, quibus proficiamus ad Deum, inspiratur hoc, & probetur gratia Dei. Similia habet c. 12. Lib. de Spiritu & lit. c. 3. ait; Cum id quod agendum & quod nitendum est caperit non latere, nisi etiam delectet & ametur, non agitur, non suscipitur, non bene vivitur: Et ibidem cap. 35. Esset autem tanta voluntas si nihil eorum quæ ad iustitiam pertinent, lateret, & eas sic delectarent animam, ut quidquid aliud voluptas seu dolor impedit, delectatio illa superaret. Et cap. 29. Per fidem confugiat ad misericordiam Dei, ut det, quod jubet, atque inspirata gratia suavitatem per Spiritum S. faciat plus delectare, quod præcipit, quàm delectat quod impedit. Similia habet Tract. 26. in Joan. Quomodo voluntate credo, si trahor? ego dico parum est voluntate, etiam voluptate*